

njegova knjiga »národnemu ženstvu zvesta pomočnica pri izvršbi tistih poslov, ki mu poleg gospodinjstva najboljše pristujejo«. — Posamični strokovni izrazi so izbrani dôkaj srečno; v obče je knjiga pisana gladko in pravilno.

Umetniške stipendije. C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je razpisalo umetniške stipendije za leto 1891. Pravico do teh stipendij imajo umetniki, kateri se bavijo s pesništvom, vpodabljačimi umetnostimi in glasbo. Prošnjo je treba vložiti do dne 1. vélikega travna t. l. pri dotičnem deželnem oblastvu (deželni vladi ali namestništvu); prosilec mora navesti, kako se je doslej izobražal, in kakovo je njega osebno razmerje, mimo tega razložiti, kako bi uporabljal stipendijo za daljše izobražanje svoje in končno svoji prošnji priložiti dokaze sedanjega delovanja, katerih vsak mora biti posebe zaznamovan z imenom prosilčevim.

Fr. S. Vilhar. — Obetali smo v poslednji številki, da podamo čitateljem »Ljubljanskega Zvona« životopis tega slovečega umetnika slovenskega, ki je nedavno slavil petindvajsetletnico glasbenega delovanja svojega. — Evo ga torej. — Vilhar se je porodil dne 5. prosinca 1852. leta v Senožčah in sicer v graščini kneza Porcije, kjer je bil oče njega matere, Jožef Dejak, za oskrbnika. Po dovršenem šestem letu mu je bil prvi učitelj *Fr. Levstik*, čegar usoda je bila, kakor znano, delj časa dôkaj tesno združena z življenjem Miroslava Vilharja, znamenitega pesnika in skladatelja. V hiši očetovi se je pridno gojila glasbena in pesniška umetnost, torej ni čuda, ako se je mlademu dečku že zgodaj vzbudilo veselje do teh lepih umetnostij. Skoro je mogel tudi težje stvari po sluhu proizvajati na klavirji; nekoč je celo igral v ljubljanski čitalnici z mlajšim bratom Julijem, sevéda samo po sluhu. Takisto nadarjen je bil starejši brat Alfonz, kateri pa je umrl že v šestem gimnazijskem razredu. Alfonzova součenca sta bila poleg drugih sedanja profesorja *dr. Fr. Celestin* in *Fr. Šuklje*.

Ko se je oče Miroslav preselil v Ljubljano, poučeval je dečka v glasbeni teoriji ondotni glasbenik *T. Elze*. Tukaj je napisal mladi glasbenik prvo svojo skladbo leta 1865. Naslovljena je bila »Domovini«; besede, sevéda jako preproste, zložil je sam. Pozneje je prav tej skladbi napisal druge besede in jo z naslovom »Uzor« objavil v prvi knjigi svojih »Skladeb.« — Ko se je rodbina Vilharjeva preselila na Kalec, nadaljeval je gimnazijske studije zasebno, k izpitom pa se je oglašal v Trstu. V tem času se je dosti bavil s pesništvom in je pri Giontiniji v Ljubljani leta 1870. izdal knjižico pesmij z imenom »Prostin«, katero se tudi v Stritarjevem »Zvonu« čita pod nekaterimi pesmimi njegovimi. Vender se od leta 1872. ni več bavil s pesništvom; zložil je samo še nekoliko besed za svoje skladbe in hrvaški libreto operi »Zvonimir.«

Oče Miroslav ga je zarano namerjal poslati na konservatorij praški, toda mati ni dopustila tega. Leta 1870. ga je hotel dati oče k železnici, in res je mladenič že nekaj časa praktical pri svojem svaku v Šent Petru. Ali prišlo je drugače. Tisti čas je zadel v Trstu »terno«, in sedaj mu ni bilo več prebiti na dômu. Takoj drugi dan je moral oče pisati svojemu prijatelju Zeithammerju v Prago, in skoro nato je odšel mladenič iz domovine. Prvo leto ga je poučeval *Fr. Blažek*, morda najslavnejši glasbeni pedagog sedanje dôbe, drugo leto pa glasoviti teoretik in skladatelj *Fr. Z. Škubersky*. Vilhar se je učil jako pridno; on in Kučera, sedanji kapelnik na operi v Peterburgu, bila sta najboljša učenca.

Proti koncu leta 1871., nekoliko po smrti očetovi, ponudi mu iskreni prijatelj očeta Miroslava Vilharja, *Leopold Kranjc*, kateri je bil tačas kot kapetan-auditor načelnik Bele Cerkve v Banatu, službo mestnega kapelnika. Vilhar se je bil tedaj poročil z *Marijo Hajkovo*, hčerjo praškega trgovca, in se je početkom leta 1872. napotil v Belo

Cerkev. Ali iskrenemu Slovanu skoro ni bilo prebiti v madjarskih »Švabi«, in zato se je leto dni preselil v Temešvar, kjer je ostal do leta 1881, kot kapelnik pravoslavne stolne cerkve; ondu je tudi osnoval glasbeni zavod skupno z bivšim svojim součencem, svakom Jožefom Hajkom. Ko pa mu umrè hčerka Marinka, preseli se globoko užaljen v hrvaški Karlovec, kjer se začne pravo njegovo delovanje na glasbeno-književnem polji. Poleg obilega posla, katerega mu je nalagalo vodstvo karlovškega glasbenega zavoda, bavil se je pridno s skladanjem in leta 1883. izdal prvo, leta 1885. pa drugo knjigo svojih »Skladeb«. Prav tega leta se preseli Vilhar v Sisek, za leto dni pa v Splet, kjer izdá leta 1889. tretjo knjigo svojih »Skladeb«. Ali poitalijančeno mesto mu ne prija, in zato odide v Gospić, kjer slušbuje i dandanes. Žál, da se ne utegne dosti baviti s skladbami, ker mora po ves dan poučevati zasebno, da se preživi in da — odplačuje dolgove, katere so mu nabremenili dosihdob izdani glasbeni proizvodi! Zlasti Slovenci so mu brezprimerno nehvaležni, ker njega knjige — razven prve — trohne v zalogi, dasi jim je cena jako neznatna . . .

Kakor čujemo, ima Vilhar še mnogo skladeb v rokopisu, baviti pa se hoče odslej samo z večjimi orkestralnimi deli. Lani je spisal dôkaj obširno burlesko za orkester in petje, naslovljeno »Ustaši«, katera se je že nekolikokrat uspešno pela v Varaždinu. Takisto piše romantiško opero „Zvonimir“, o kateri upamo, da jo skoro dovrši.

Zasluge Vilharjeve za slovensko in južnoslovansko skladbo so poudarjali že mnogi veččfki; nedavno smo še čitali v češkem glasbenem listu „Daliboru“ jako laskavo oceno, katero je priobčil prof. *František Pich*. Ali najboljši dokaz, kako obljubljene so Vilharjeve skladbe národu slovenskemu, izvestno je to, da ni izlepa veselice, kjer bi se ne pela ta ali ona pesem njegova! —

O petindvajsetletnici je imenoval „Zemaljski glasbeni zavod“ v Zagrebu Vilharja za svojega častnega člana. Želimo mu, da bi ga skoro pozvali v večje mesto, kjer bode mogel delovati obsežneje in uspešneje — umetnik, s katerim se sicer radi in upravičeno poušamo pred slovanskim svetom, katerega pa vsekakor premalo — podpiramo!

I. izkaz darov za Prešérnov spomenik. Do dne 26. sušca so darovali:

Gg. dijaki ljubljanske gimnazije leta 1889.	gld. 32.15
gosp. J. M. v Ljubljani leta 1889.	„ 12.20
gg. dijaki v Cerkljah leta 1889.	„ 10.—
„ „ „ „ „ 1890.	„ 20.—
gosp. dr. Fr. Celestin, kr. profesor v Zagrebu leta 1891.	„ 50.—
„ A. Aškerc, kapelan v Vitanji	„ 5.—
„ M. Valjavec, kr. profesor v Zagrebu (podpisal 50 gld.)	„ 2.—
„ J. Steklasa, kr. profesor v Zagrebu	„ 5.—
„ dr. Fr. Kos, c. kr. profesor v Gorici	„ 5.—
„ J. Navratil, ravnatelj c. kr. pom. uradov na Dunaji	„ 3.—
„ dr. J. Hrašovec v Celji	„ 5.—
„ J. Vrhovnik, župnik v Št. Gothardu	„ 5.—
„ dr. J. Vošnjak, dež. odbornik i. t. d. v Ljubljani (podpisal 50 gld.)	„ 10.—

skupaj . . . gld. 164.35

Mimo tega sta podpisala gg. ces. svètnik Ivan Murnik in dr. Jernej Zupanec v Ljubljani vsak po 50 gld.

Iz muzejskega društva. Kakor smo omenili že v poslednji številki, predaval je pri mesečnem zboru dne 29. prosinca prof. *Julij Wallner* o »gospodarstvu ljubljanske mestne občine v letih 1590. in 1591.« V uvodu je predavatelj razložil, kakšen pomen